

Hieskoivulle löytyi osa metsätaloudessa

■ Nyt kun metsäteollisuus suunnittelee uusia biotuotteen tehtaita Äänekoskelle, Kuopioon Kajaaniin ja Kemijärvelle, normaalin kuitupuun riittävyys on alkanut taas puhuttaa. Kemiin suunnitellusta biodieselin jalostamosta on puolestaan tulossa Suomen suurin energiapuun ostaja. Jalostamo tarvitsee sitä kaksi miljoonaa kiintokuutiometriä vuodessa.

Vaikka Luonnonvarakeskus vakuuttaa normaalipuun riittävän, uusia mahdollisuuksia tarvitaan. Sellainen on suoperäisten maiden vesametsien viljely.

Vesovan hieskoivun kasvatusta ajoi jo 1970-luvun lopulla vaikuttanut, maa- ja metsätalousministeri Johannes Virolaisen asettama energiametsätoimikunta. Mietinnössään vuodelta 1979 toimikunta esitti, että maassamme tulisi varata 750,000 hehtaarin pinta-ala hieskoivulle. Energiapuun tarve oli syntynyt silloisista öljykriiseistä. Hieskoivua hakkeeksi haluttiin suoperäisiltä mailta.

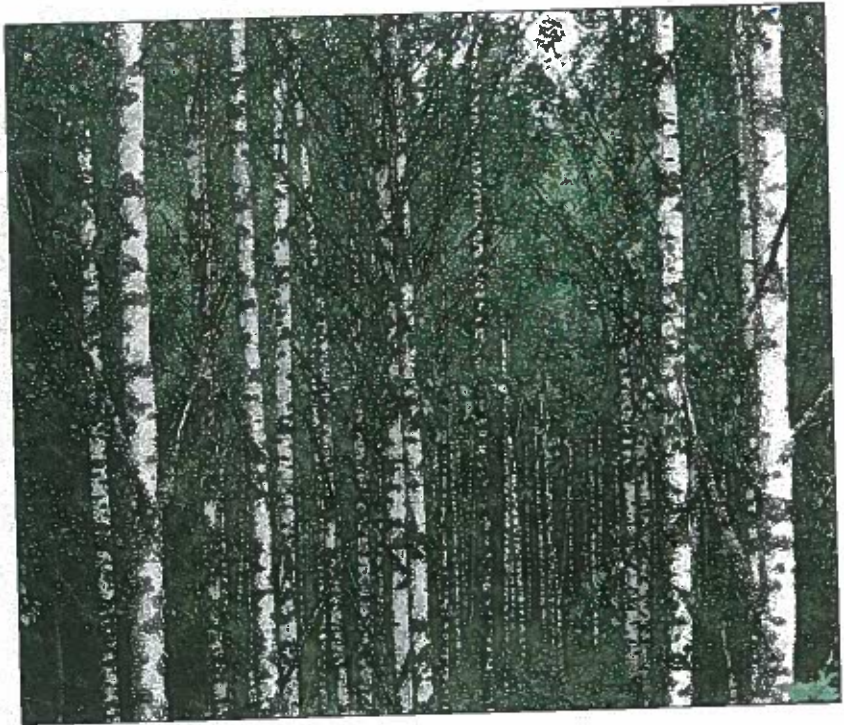
Metsäntutkimuslaitos perusti Kankukseen energiametsäkoeseaman. Vesametsätalouden tutkimus alkoi.

■ Myötätuntoa vesametsät eivät alussa juuri saaneet. Metlan väitettiin tukehtuvan vesakoihin. Hieskoivu haukuttiin metsiemme hukkakauraksi.

Metsäntutkimuslaitoksessa vietiin sitkeästi läpi yli 30 vuotta kestänyt tutkimus. Sen ensimmäinen etappi oli vuosi 1990, kun hieskoivun tutkija Ari Ferm väitteli aiheesta tohtoriksi. Fermin työtä jatkoivat sittemmin vakuuttavasti Jyrki Hytönen ja Paula Jylhä.

Kolmikko löysi metsätalouteemme ennen tuntemattoman mahdollisuuden. Hieskoivun vesametsiä voi viljellä turpeennoston jättösoilla, turpeen energia- tuotannon jatkoksi.

Hieskoivu soveltuu parhaiten juuri turvesuon pohjille. Niillä se kasvaa biomassaa puulajeista varmimmin. Kasvatus noudattaa 2010-luvun kiertokulutraloutta. Kun turpeennosto on päättynyt, pohjaturvetta on edelleen 20-30 senttimetrin kerros. Se lannoitetaan hakevoimalasta saatavalla puun tuhkal-

la. Tuhka kalkitsee pohjamaan, poistaa sen happamuuden, ja saa maan bakteerit eloisiksi. Ne irrottavat turpeen humuksesta tyyppä.

Tuhkattu kasvualusta on ihanteellinen hieskoivulle. Se metsittyy suopohjilla parissa vuodessa itsestään. Syntyy sankka vesakko niin, että yhdellä neliömetrillä kasvaa viitisen tainta. Vesakko kasvaa harventamattomana 20-25 vuotta, minkä jälkeen se puidaan oksineen hakkeeksi.

■ Hieskoivun vuosikasvu suopohjalla ylittää keskiarvon, minkä Suomen metsät kasvavat hehtaaria kohti. Jos suopohjan metsikölle haluaa vielä lyhyempää, alle kymmenen vuoden kiertoaikaa, hieskoivun voi vaihtaa vesovaan pajuun.

Haketuksen jälkeen alue lannoitetaan taas puun tuhkalla, ja uusi hieskoivun sato kasvaa kantovesoina. Sankka vesakko tarvitsee kasvuunsa vettä, ja sitä suopohjilla riittää. Vesakot haihduttavat kasvukauden päivinä taivaalle kuutiotain kosteutta, mikä muuten valuisi suo-

ojista puroihin, jokiin ja järviin.

Vakuuttavan pitkäaikaiset, 1980-luvulla aloitetut hieskoivun kokeet on tehty Haapaveden Piipsannevalla ja Limingan Hirvinevalla. Niitä seurattuaan Vapo aloitti käytännön kasvatuksen. Se tuhkalannoitti keväällä 2015 suopohjia yhteensä 2000 hehtaaria. Ne ovat parhaillaan siementymässä hieskoivulle.

Turvesuonpohjat ovat biotaloutemme uusi maavara. Suopohjia on vapautunut jo 40000 hehtaaria, ja niitä vapautuu vuosittain 2500 hehtaarin vauhdilla. Turvetuotanto jatkuu maassamme ainakin niin kauan kuin nykyiset kaukolämmön ja -sähkön voimalat pidetään kunnossa.

Hieskoivu saa turvesoilta kasvumaata vielä kymmeniä vuosia. Hieskoivun osa metsätaloudessamme vahvistuu.

Veli Pohjonen

Maatalous- ja metsätieteiden tohtori
Metsänhoitotieteen dosentti Helsingin yliopistossa
Kuusamo